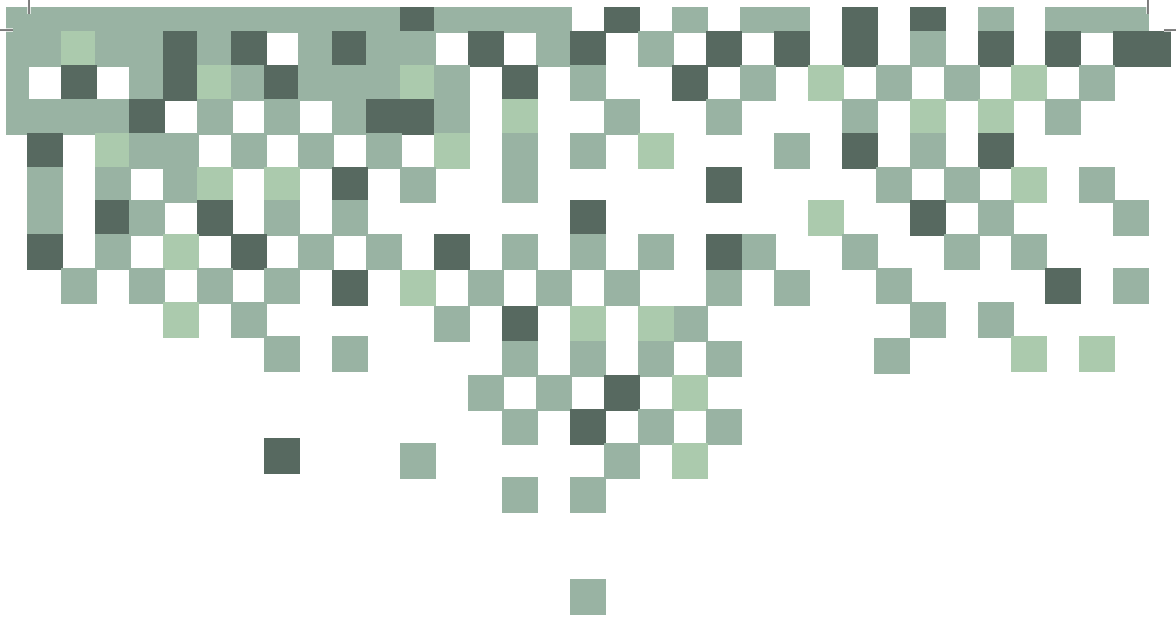
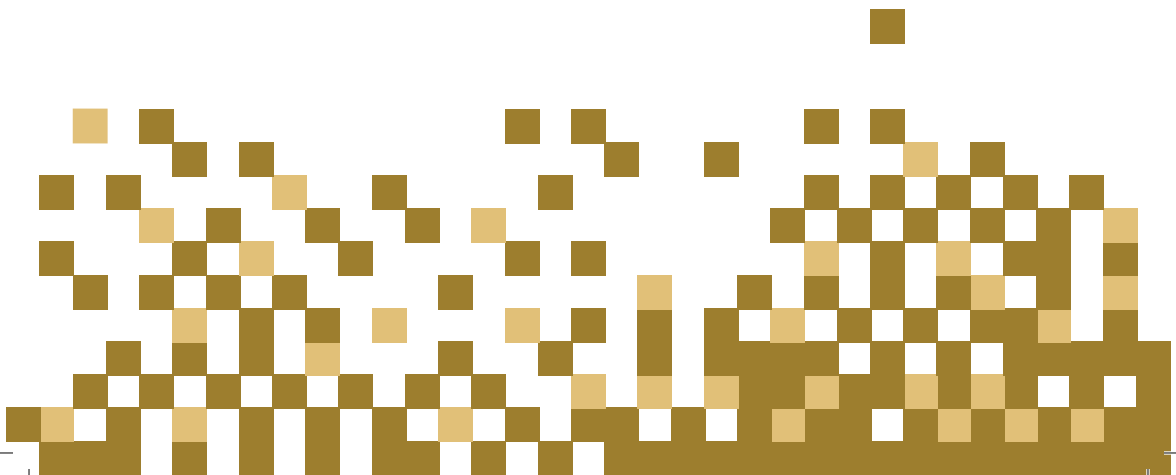

REUZEN

IN DENDERLAND

INDEX

REUZENCULTUUR IN VLAANDEREN

OORSPRONG
IDENTITEIT
LEVENSLLOOP
IN ALLE VORMEN EN MATEN
BEHEERDERS

REUZEN IN DENDERLAND

AALST

DE AALSTERSE STADSREUZEN
ANDERE (VERDWENEN) REUZEN
FALLE EN BENEDICT, DE REUZEN VAN HERDERSEM
FAUBOURG-REUZEN IN BAARDEGEM
DE REUZEN VAN CHIRO POPOV GIJZEGEM: METER EN PETER
DE HOFSTAADSE REUZEN

LEDE

DE CARNAVALSREUZEN VAN LKV OETSJEWAAA: DE HOVAARDIGE
BOER DE ROSTE NAR EN KEIZER CARNAVAL YVES
DE MUZIKALE MARKIEZEN WILLEM BETTE EN ANNE-MARIE
DE HORNES VAN DE KONINKLIJKE HARMONIE SINT-CECILIA

NINOVE

DOEKEN, DOEKA EN GEERAARD
HANS, DE NINOOFSE STADSBELLEMAN
BOCKSTAEL
SINT-PIETER
DEN EZEL

COLOFON

4

6

8

10

14

16

17

18

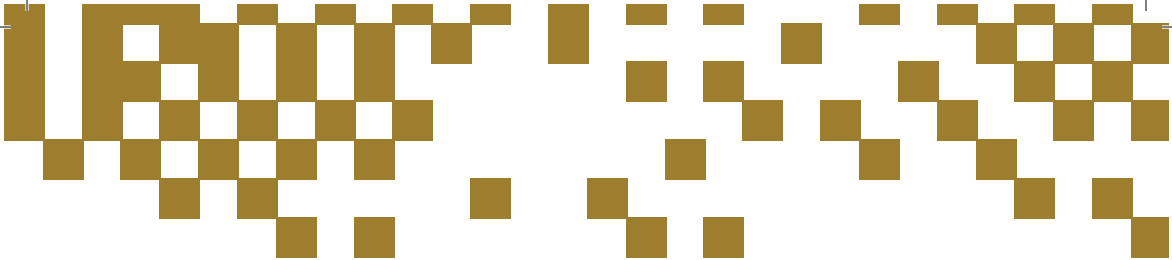
20

21

2

Verz. Toerisme Stad Ninove - Affiche zomercavalcade Ninove.

REUZENCULTUUR IN VLAANDEREN

Over de hele wereld spreken reuzen tot de verbeelding. Ze spelen een rol in de Christelijke en Joodse leer, in de Griekse mythologie of in tal van volksverhalen en sprookjes. Ze kunnen zowel goede figuren zijn als monsterlijke gedrochten en belichamen universele thema's als angst, macht, religie en cultuur. De rondgang van reuzen is een belangrijke Vlaamse traditie en wordt hier al eeuwenlang doorgegeven van de ene generatie op de andere. De reuzencultuur en alles wat er mee samenhangt is dan ook terecht opgenomen als element op de Inventaris voor Immaterieel Cultureel Erfgoed.

OORSPRONG

Maar waar ligt de oorsprong van dit heel oude gebruik om reuzen te maken en te laten rondgaan? Ten tijde van Julius Caesar wordt al melding gemaakt van grote wijmen (=flexibele takken) gevaartes waarbinnen de ter dood veroordeelden worden geofferd aan de goden. In het middeleeuwse Europa worden reuzen als grote poppen vormgegeven, en lopen zij mee in processies en ommegangen, verbonden aan lokale feesten en kermissen. Tijdens de Verlichting (18e eeuw) komt er kritiek op deze reuzen, waardoor deze traditie op vele plaatsen op de achtergrond geraakt. Maar in bepaalde regio's zoals België, Noord-Frankrijk en Spanje houdt ze tot op de dag van vandaag stand. Waar de reuzen in de 19e eeuw veeleer een stedelijk fenomeen waren zijn reuzen de laatste jaren misschien eerder iets voor plattelandsgemeenten.

IDENTITEIT

Reuzen maken deel uit van de feestcultuur en zijn een uiting van de volkscultuur in Vlaanderen. Vaak weerspiegelen de reuzen de identiteit van een specifieke gemeenschap, stad, wijk, dorp of vereniging. Ze komen buiten wanneer de hele gemeenschap samenkomt: bij jubilea, carnaval, stoeten en jaarmarkten. Dit cultureel erfgoed vertelt het verhaal van de gemeenschap en bouwt er tegelijk aan mee. Heel wat reuzen worden als ambassadeurs van hun gemeente beschouwd, een verpersoonlijking van de gemeenschap.

Verz. Stadsarchief Aalst, bruikleen DAK

LEVENSLLOOP

Reuzen worden beschouwd als bevoorrechte inwoners van een gemeente. Ze doorlopen tijdens hun leven vaak een levensloop die zeer gelijk is aan mensen. Zo krijgen reuzen vaak een geboorteakte bij hun ontstaan of wordt er voor hen een doopfeest georganiseerd. Op dat moment krijgt de reus een doopmeter en -peter die, net zoals bij mensen, beloven om voor de reus te zorgen en over zijn toekomst te zullen waken.

Reuzen kunnen ook huwen en kinderen krijgen. Op die manier ontstaan er heuse reuzenfamilies. Al houden reuzen zich niet aan de praktische beperkingen waar mensen zich wel aan dienen te houden: op dezelfde dag geboren worden en huwen is geen enkel probleem. En ook op 100-jarige leeftijd kan een reus nog perfect kinderen op de wereld zetten.

Plaatsgebrek, geen opvolging bij de reuzenbeheerders, verwaarlozing en slijtage, beschadigingen etc. ... kunnen er ook voor zorgen dat er een einde aan het leven van een reus kan komen. Reuzen zijn zowel op materieel als op immaterieel vlak fragiel erfgoed. Als de reus niet ergens in een vergeten hoekje aan zijn einde komt wordt er soms zelfs voor gekozen worden om de reus een laatste eer te bewijzen, met een volledige uitvaart.

Verz. Toerisme Stad Ninove - Huwelijk Doeken en Doeka, 1946

IN ALLE VORMEN EN MATEN

Reuzenfiguren zijn er in alle vormen en maten. Het kunnen mannen, vrouwen, kinderen of (fabel)dieren zijn. Soms gaat het over een (patroon)heilige, een volksfiguur of een historisch figuur. Soms verwijzen reuzen naar een spotnaam, een lokale gebeurtenis of zelfs een streekproduct. Reuzen staan uiteraard bekend om hun grote lengte, maar die grootte kan nogal variëren. Reuzenkinderen zijn bijvoorbeeld vaak niet veel groter dan een persoon, maar worden toch als 'reuzen' geïdentificeerd.

Traditioneel stappen reuzen niet zomaar rond. Ze bewegen zich al dansend voort, vaak onder muzikale begeleiding van een trommelkorps of fanfare. Ze huppelen en draaien, buigen of wiegen. Soms draaien ze rond hun as of rond elkaar. Sommige reuzen dansen dan weer helemaal niet, bijvoorbeeld omdat ze zijn voorzien van wieltjes. Niet verwonderlijk, want dansen met reuzen is niet simpel en vraagt de nodige ervaring en behendigheid.

Ook het materiaal waaruit een reus gemaakt is verschilt enorm. Een lokale artistiekeling kan voor het hoofd traditioneel papier-maché of hout gebruiken, al zal hiervoor tegenwoordig ook vaak polyester of piepschuim gebruikt worden. Het reuzenskelet bestond vroeger vooral uit een rieten of houten structuur, de laatste decennia wordt ook meer met lichte metalen buizen en ijzerdraad gewerkt. Daarnaast moet het kostuum van de reus geregeld ook worden aangepast door slijtage. Dan krijgen de reuzen een nieuw pak aangemeten volgens de nieuwste mode. Kortom, deze eeuwenoude traditie past zich dus noodgedwongen aan moderne materiaalinnovaties en tijdsbeelden aan, om levendig en relevant te blijven.

Verz Toerisme Stad Ninove - De rieten structuur van reus Hans de Belleman uit Ninove

Verz Toerisme Stad Ninove - Geeraard Lavendel zonder zijn plunje

BEHEERDERS

De reuzen en de bijhorende cultuur (over)leven uiteraard enkel bij de gratie van alle reuzenbeheerders en gepassioneerde mensen die deze reuzen keer op keer tot leven brengen. Soms zijn dit publieke overheden, in het geval van vele stadsreuzen. Soms zijn de beheerders reuzengilden die met dat specifiek doel zijn opgericht. Maar feestcomités, carnavalsgroepen, handelsgenootschappen, heemkundige kringen, buurtverenigingen, fanfares... kunnen evengoed de drijvende kracht achter reuzen zijn. Het zijn zij die deze reuzencultuur (uit)dragen en borgen voor de toekomst.

REUZEN IN DENDERLAND

AALST

Bijna elke stad in Vlaanderen heeft zijn reuzen, en dat is voor Aalst niet anders. Het reuzenpaar Iwein en Lauretta, ons Paula, Reus Kamiel en Ros Balatum ... wie kent ze niet? Oorspronkelijk worden reuzen gebouwd om deel te nemen aan ommegangen en stoeten. De oudste vermelding van ommegangsreuzen in België dateert van 1477 en is terug te vinden in de stadsrekening van Aalst. Allicht waren er elders daarvoor ook reuzen, maar daar bestaat geen bewijs van. Sinds 1927 zijn de huidige reuzen een vaste waarde in de Aalsterse carnavalsstoet.

Vanaf 1429 gaat jaarlijks de H. Sacramentsprocessie uit in Aalst tijdens de kermisfeesten. In die processie loopt een reuzenpaar mee. Later komen er ook twee reuzenkinderen bij: een jongen en een meisje. Deze hoofden zijn nog steeds terug te vinden in het Stedelijk Museum te Aalst. De Sint-Jorisvrienden verschijnen in deze processie steeds met hun eigen reus, die in 1477 zelfs op kosten van de stad Aalst wordt hersteld. Vanaf 1497 komen ook de handelaars van de stad tijdens ommegangen naar buiten met een eigen Ros Beiaard.

In 1582 vallen de Geuzen de stad Aalst binnen, waardoor de reuzen uit de processies verdwijnen. Tijdens de kermisdagen in die jaren mogen de reuzen echter wel nog van stal gehaald worden.

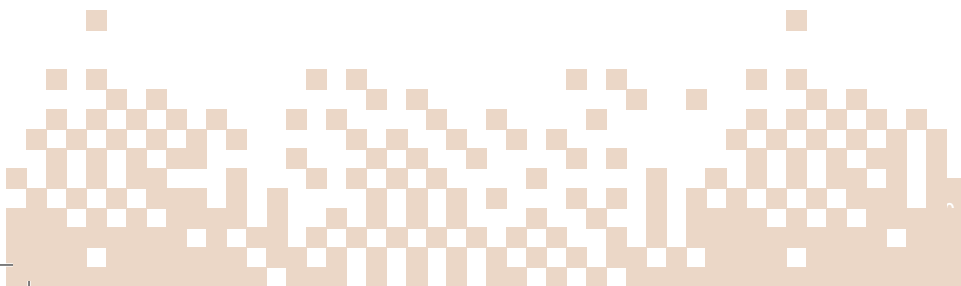

Verz. Erfgoedcel Denderland - Hoofden reuzenkinderen in 't Gasthuys Stedelijk Museum Aalst

Nieuwe reuzen worden ook gemaakt in 1672. De hoofden van deze reuzenkinderen zijn nog steeds te bewonderen in het Stedelijk Museum. Nadien verdwijnen de stoeten stilaan uit het stadsbeeld en met hen ook de reuzen. Tot einde de negentiende eeuw de reuzentraditie weer de kop opsteekt en een nieuw ros beiaard wordt gebouwd. Voor de nieuwe generatie reuzen is het wachten tot na de Eerste Wereldoorlog.

DE AALSTERSE STADSREUZEN

Voor nieuwe stadsreuzen was het wachten tot de carnavalsvieringen zoals we ze nu kennen. Het huidige Aalsterse reuzenpaar, Iwein en Lauretta, opent al sinds 1927 de Aalsterse carnavalsstoet. Zij werden doorheen de jaren bijgestaan door andere reuzen en ondergingen zelf ook verschillende veranderingen. Opmerkelijk is dat ze hun officiële namen pas krijgen in 1950. In datzelfde jaar stappen ze ook in het huwelijksbootje. Voor die tijd werden ze in de volksmond (en in vorige versies) ook wel Polydoor en Polydora genoemd. In de beginjaren werd het reuzenpaar vergezeld door twee reuzenkinderen: een jongen, 't Kindeke Baba, en een meisje. Ze verloren hun meisje in 1931 en hun jongen in 1948 na tragische ongevallen tijdens de stoet. Maar in 1989 kreeg het reuzenpaar weer kinderen: Foreken en Florisken werden geboren.

©Jean-Pierre Swirko

J.P Swirko - Reuzen Iwein & Lauretta

In 1953 pakt Aalst uit met het Ros Balatum. Een eerste versie werd gemaakt door 'De Lustige Pompiers', een tweede versie door Marc De Bruyn. Het is een parodie op het Ros Beiaard van Dendermonde, genoemd naar het materiaal waaruit het gebouwd was: balatum of vloerbekleding. Veel Aalstenaars vinden de traditie in Dendermonde een overdreven vertoning. Het Aalsterse paard is veel kleiner dan het Dendermondse ros dat gedragen wordt, terwijl het Aalsterse ros bij carnaval op wieltjes door de straten gaat, aangedreven door een benzinemotor. Bijzonder is dat de neus en oren waterstralen konden spuiten, uit het achterwerk kwamen volkjes rook en ajuinen.

In 1988 breidt de Aalsterse reuzenfamilie opnieuw uit met Ons Paula. Zij verpersoonlijkt de voil jeannet die haar opwachting maakt op carnavalsdinsdag. Bij de 30ste verjaardag van het keizerschap van Kamiel Sergeant wordt Reus Kamiel geboren. Hij opent sinds 2000 mee de jaarlijkse carnavalsstoet. Hij zit op een fiets, die deels bestaat uit de prinsenscepter van de stad Aalst.

J.P Swirko - Reuzen Kamiel en Ons Paula

ANDERE (VERDWENEN) REUZEN

Naast deze Aalsterse stadsreuzen zijn er ook tal van reuzen, gemaakt door wijk-comités, personen of carnavalsgroepen, die nu niet meer rondgaan. Zo werd reus Hopduvel bijvoorbeeld eind jaren '60 gemaakt door Wijkcomité Hof Somergem en ging enkele jaren mee in de carnavalsstoet, de hopfeesten van de wijk en de Wieze-oktoberstoet. Majoor Cans was een Aalsterse stadsreus die sinds 1932 meeliep in de stoet. De reus werd genoemd naar Petrus Jacobus Cans, een majoor uit de Burgerwacht, en was eigendom van de Karmelietenwijk (Botermarkt). De reus verdween in 1968 uit de stoet. De buurt 'de Kat' (Ridderstraat, Keyzerstraat, Vredeplein) zorgde er vanaf 1932 voor dat een reuzenexemplaar van hun wijk-symbool, De Kat, mee ging. In verschillende gedaantes en kleuren ging dit reuzendier mee in de carnavalsstoet tot in de jaren '70.

Verz Erfgoedcel Denderland - De verdwenen reus De Kat uit Aalst.

Verz Erfgoedcel Denderland - Hoofd van Reus Vosse Kilo in 't Gasthuys Stedelijk Museum Aalst.

Ook speciale volksfiguren kregen soms een eigen reus. De Aalsterse Gilles maakten, als teken van erkentelijkheid aan hun voorzitter Gustaaf De Stobbeleir een reus. Zij droegen gedurende jaren Reus Gustaaf mee in de stoet. Carnavalsgroep 'De Lachers' maakten dan weer furore met hun reus, Vosse Kilo. Vosse Kilo bracht hulde aan Aalstenaar Frans Breckpot, alom gekend in Aalst en wereldkampioen bloedgeven. In totaal gaf hij 1.058 keer of 522,5 liter bloed. Omdat Frans vaak een pintje te veel op had ging in Aalst rond dat hij de vele liters bier kon omzetten in bloed van eerste kwaliteit. Zijn dronkenschap had een reden, want als beloning voor zijn bloedgeven, kreeg hij van de brouwerij vaten bier die overeenkwamen met het totaal aantal liter bloed dat hij gegeven had.

FALLE EN BENEDICT, DE REUZEN VAN HERDERSEM

Herdersem heeft twee reuzen, Falle en Benedict, die vooral uitgaan tijdens de Sint-Antoniustoet in januari. Aan deze reuzen is een bijzonder verhaal verbonden.

Na WO. II stond er een mooi klein huisje in de Hammestraat, met een bijzondere naam: 'Villa Kerbombilla'. In deze bijzondere villa woonde een bijzonder dorpsfiguur: Benedictus Moeyersoon, beter gekend als 'Petten Noë'. Deze man kende in zijn leven heel wat tegenslagen en armoede. Maar de grootste tegenslag van allemaal was waarschijnlijk dat zijn geliefde Valentine (Falle) Beeckman hem op hun trouwdag zelf liet staan.

Aangezien 'Petten Noë' graag gezien was in het dorp schonken de Herdersemse dorpelingen Benedict een stuk grond, bouwden ze voor hem een klein huisje, legden ze een charmant tuintje aan... 'Villa Kerbombilla' was een feit. Een grote windwijzer met het opschrift 'Door eendracht bijeengebracht' bekroonde het dak en vatte alles mooi samen.

Naar zijn evenbeeld werd op 16 januari 1968, door het toenmalig feestcomité een reus boven de doopvont gehouden die als naam Benedict meekreeg. In 1984, onder impuls van de dorpsraad kreeg de reus gezelschap van een reuzin Falle en werd het huwelijk op plechtige wijze ingezegend op het gemeentehuis. Het huwelijk van deze twee reuzen houdt tot op heden stand, heel wat langer dan die één dag dat de menselijke evenbeelden het volhielden.

Heemkundige Kring De Faluintjes - Falle en Benedict tijdens de Sint-Antoniustoet van 2016.

Jean-Pierre Swirko

FAUBOURG-REUZEN IN BAARDEGEM

Ook in Baardegem woont een heuse reuzenfamilie. Het zijn Pië en Melle, Kamilleken, Gust en Besteken. De drijvende kracht achter deze reuzen is het jaarmarktcomité Faubourg. In tegenstelling tot hun Aalsterse neven worden deze reuzen voor lokale optochten gebruikt en niet voor Aalst carnaval.

Pië, zoon van Sooi en Kletsers Fie, en Melle, dochter van Gielen en van Goka Muizenwinkel, werden volgens hun huwelijksakte geboren op 28 augustus 1908 en traden in het huwelijk op 1973. Het huwelijk werd bezegeld door toenmalig burgemeester De Pauw, in aanwezigheid van schepenen Alfons De Gols en Gust De Boeck. Pië is vogelhandelaar van beroep en Melle huishoudster. Hun oudste zoon Kamilleken kwam er een jaartje later en werd op 27 augustus 1974 gedoopt. Toen werd een heuse geboorteakte opgesteld.

Maar daar bleef het niet bij: later volgde ook nog reus Gust. En in 2012 werd, ter gelegenheid van de 125ste verjaardag van het jaarmarktcomité Faubourg, de reus Besteken gemaakt. Deze reus is het evenbeeld van Geert Van de Perre, al 25 jaar stoetleider en ook wel eens de 'officieuze burgemeester' van Baardegem genoemd. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat deze vijfde Baardegemse reus er uitziet als een burgemeester.

J.P. Swirko - Reuzen Pië, Melle en Kamilleken

J.P. Swirko - Reus Gust

J.P. Swirko - Reus Besteken

DE REUZEN VAN CHIRO POPOV GIJZEGEM: METER EN PETER

Ook jeugdbewegingen kunnen reuzen in hun bezit hebben, zo toont ons Chiro Popov uit Gijzegem. De huidige Chiro Popov is ontstaan uit een samsmelting van twee vroegere chirogroepen, Chiro 'Herman Wijns' voor de jongens en Chiro 'Sint Martinus' voor de meisjes. Later veranderden de namen in respectievelijk Chiro Popov en Chiro Jopa. In 1992 smolten beide chirowerkingen samen tot de werking die tot op de dag van vandaag bestaat.

Chiro Popov bestaat al sinds 1946. Emery, ook wel eens de opa van de chiro genoemd, is er al van in het begin bij en zet zich nog steeds in voor de groep. Naar aanleiding van 50 jaar Bosfeesten in 2013, kreeg Emery daarvoor een wel heel bijzonder cadeau: een vereeuwiging als reus. Reus Emery draag zijn kenmerkende camera in de hand. Een jaar later vervolgde reus Godelieve het Gijzegemse reuzenpaar. Godelieve is de vrouw van Emery, die zonder klagen altijd meedoet met hem.

Verz. Aalstnieuws.be, door Willy Daeleman - De echte Emery op de voorgrond, met zijn reuzengroot evenbeeld op de achtergrond.

DE HOFSTAADSE REUZEN

Het rijtje van Aalsterse deelgemeentes met reuzen onder zijn inwoners sluiten we af in Hofstade. Dit dorp kent drie reuzen: Dirk rap Zat, De Plekker en Tante Anita.

De oudste reus is De Plekker, of ook wel Roger Caudron. In 2001 werd hij gedoopt door petanqueclub 'De Kastelein' en daarna overgedragen aan het reuzencomité. Iets later, in 2004, werd reus Dirk rap Zat gedoopt. Hij heeft heel wat trekken van Dirk D'Haese, de uitbater van café Bolero. In 2009 kwam daar nog een derde, vrouwelijke reus bij: Tante Anita. Als goedlachs moedertje van het dorp staat Anita De Saedeleer immers altijd klaar om te helpen in Hofstade tijdens feesten.

Heemkundige Kring Denderland gaf in 2017 lintjes uit met daarop de drie reuzen van Hofstade.

LEDE

Het hoeven zeker niet alleen de steden te zijn die eigen reuzen hebben. Ook in Lede vind je twee reuzenfamilies terug, gegroepeerd rond de Leedse carnavalsvereniging LKV Oetsjewaaa en de Koninklijke Harmonie Sint-Cecilia Lede.

DE CARNAVALSREUZEN VAN LKV OETSJEWAAA: DE HOVAARDIGE BOER, DE ROSTE NAR EN KEIZER CARNAVAL YVES

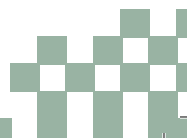
In Lede staat familie Hanssens in voor de carnavalsreuzen van LKV Oetsjewaaa. Ze beheren in totaal drie reuzen: de hovaardige boer, de roste nar en keizer carnaval Yves. Deze reuzen werden in eerste instantie enkel gemaakt om deel te nemen aan de carnavalsstoet van 2008, maar dankzij een oproep voor de wereldrecordpoging 'grootste reuzenstoet' in Deurne 2012 geraakten deze reuzen toch in het reuzenmilieu.

De inwoners van Lede worden ook wel 'hovaardige boeren' genoemd. Reden genoeg om in 2008 De Hovaardige Boer te maken. Het werd een 4 m hoge reus, in een kostuum dat het midden houdt tussen een boerenplunje en een kostuum en voorzien is van hoge hoed en riek.

In de Denderregio zijn vele reuzen verbonden aan carnaval. Dé verpersoonlijking van Lede Carnaval vind je in reus De Roste Nar. Met zijn narrenkostuum en guitige blik verbeeldt deze reus sinds 2008 het typisch Leedse feestgedruis tijdens de carnavalsdagen in het voorjaar.

De derde reus binnen deze familie, ook gemaakt in 2008, hangt vast aan het Leedse carnaval. Keizer Carnaval Yves werd gemaakt als eerbetoon aan de keizer carnaval van Lede. Yves Junius was carnavalsprins in 1995, 1996 en 1997, en deze reus lijkt sprekend op hem. Reus Yves draagt het traditionele prinsenkostuum en een carnavals scepter.

Verz. LKV Oetsjewaaa

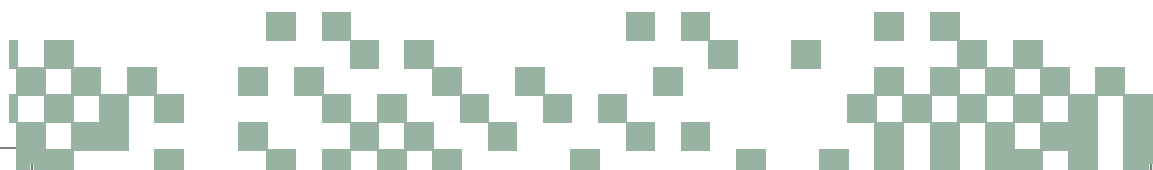

Verz. Leo Goeman - Markies Willem Bette en Markiezin Anne-Marie de Hornes posere voor het Markizaat te Lede

DE MUZIKALE MARKIEZEN WILLEM BETTE EN ANNE-MARIE DE HORNES VAN DE KONINKLIJKE HARMONIE SINT-CECILIA

Markies Willem Bette was de eerste markies van Lede. De historische figuur overleed dan wel op 23 juni 1658, maar hij herrees als reus op 23 april 1950 naar aanleiding van een wijkkermis van de Leedse wijk 'Vijver'. In 1952 huwde hij met zijn markiezin, Markiezin Anne-Marie de Hornes. Sinds dan gaan de markies en markiezin van Lede geregeld samen uit in de gemeente en daarbuiten.

Deze 4 m hoge reuzen worden gerold en worden begeleid door De Koninklijke Harmonie Sint-Cecilia die al sinds 1973 voor dit reuzenpaar zorgt. Markies Willem Bette heeft een wilgen lijf, markiezin Anne-Marie de Hornes een rotan lijf. Beide hoofden zijn van hout.

NINOVE

De eerste gekende Ninoofse reuzen zijn terug te vinden in de stadsrekeningen van 1528-1530. Dan worden voor de eerste keer een reus en reuzin voor de stad vermeld. Deze reus was gevlochten uit wijn en zijn hoofd was gemaakt door een Ninoofs beeldsnijder: Cornelis Cobbaert. Schepen-klerk Pieter Warants mocht de reus schilderen. Als kleed droeg de reus een kleed van rode saai (een wollen stof), de reuzin een kleed van rood laken. Tien jaar later werd er een nieuwe reus en reuzin gemaakt wat geschiedschrijver Vangassen deed besluiten: "het ging met de reuzen lijk met de duivels: steeds meer en meer!"

Er waren in vroegere tijden nog andere reuzen: Wannes en Wanda, ook de 'Wortelkrabbers' genoemd. Zij werden gemaakt in 1948 en werden het laatst gezien in 1971 tijdens het Ninoofse carnaval. Sindsdien verdwenen zij spoorloos... Op de Burchtdam kende men 'Mangske de verstoteling'.

De hedendaagse stadsreuzen zijn sinds 1990 in beheer van de VV-Ninove vzw. Deze vereniging staat in voor onderhoud en restauratie van de reuzen en zorgt voor de praktische afspraken met de reuzendragers. De Ninoofse reuzenfamilie wordt tentoongesteld in de Oude Hospitaalkerk.

Verz. Toerisme Stad Ninove - De verdwenen reuzen Wannes en Wanda van de Nederwijk te Ninove.

Verz. Toerisme Stad Ninove

DOEKEN, DOEKA EN GEERAARD

Het bekendste echtpaar van Ninove zijn Doeken en Doeka. Doeken werd geboren op 29 februari 1812. Hij is de zoon van Koben van de Pinkeling en Hermada van de Molenbeek. In 1946 huwt hij met zijn Doeka, nadat ze al acht jaar samen zijn. Bruid Doeka (geboren in 1802, dus op dat moment al 144-jaar) is de dochter van wijlen Sylvester, de kasteelheer van Ninove en zijn echtgenote Sophie vande Reit. Aangezien ze al sinds 1934 in de Belanowijk woonden, vonden de Ninovieters het 'BEter LAat dan NOoit' dat deze twee reuzen trouwden. Niet lang na het huwelijk volgt er een zoon. Geeraard wordt in 1947 gedoopt.

Doeken, Doeka en Geeraard Lavendel zijn de reuzen van de Belanowijk, de handelswijk van de Geraardsbergse- en de Lavendelstraat, die werd opgericht in 1929. We weten niet of deze reuzen gebaseerd zijn op historische figuren. Wel weten we dat een 'doeken' in het Ninooftse dialect een onnozele goedgezak betekent. De verwijzingen 'Pinkeling' en 'Spoelfonteine' kennen we nu niet meer. De 'reite' in de naam van Doeka's moeder is misschien een verwijzing naar de Rijt, een zijrivier van de Dender.

De reuzen hebben een lichaam uit wijmen, flexibele wilgentakken. De koppen van Doeken en Doeka waren van geperst karton, zoon Geeraard heeft een uit hout gesneden kop. Hun kledij werd in de loop der tijd heel wat aangepast. In de jaren '80 kregen Doeken en Doeka een nieuwe tenue. Geeraard kreeg in 2011, ter gelegenheid van zijn 65-jarig bestaan een nieuw matrozenpak. Ook in 2011, kreeg het echtpaar nieuwe kleren aangemeten. In 2016, tijdens hun platina huwelijksverjaardag, werden de kartonnen hoofden, die tekenen van slijtage begonnen te vertonen vervangen door replica's in polyester.

Verz. Toerisme Stad Ninove - Reuzenfamilie Doeken, Doeka en Geeraard

HANS, DE NINOOFSE STADSBELLEMAN

Op 17 oktober 2015 werd de nieuwste telg van de Ninoofse reuzenfamilie onthuld. Hans Van Laethem, belleman te Ninove en Belgisch, Europees en wereldkampioen, werd op die dag gelauwerd als ambassadeur van de stad. Uit erkentelijkheid kreeg hij, onder belgerinkel van collega-bellemannen, zijn reuzengrote evenbeeld te zien. Reus Hans, de belleman was geboren.

De 4 meter hoge reus is gemaakt door Lieve Lieckens uit Keerbergen. Zijn kledij werd gemaakt door doopmeter Hilde Baeyens en Aalstenaar Kris De Poorter verzorgde het hoofd.

Verz. Toerisme Stad Ninove - Reus Hans, de Ninoofse belleman.

BOCKSTAEL

Reus Bockstael werd op 24 september 1988 gedoopt. Deze reus werd gemaakt naar de volksfiguur Frans Blanckaert (1900-1963), die de bijnaam Bockstael kreeg. In Ninove werd hij een gekend figuur omdat enkele bijzondere verhalen over hem de ronde deden. Zo zou hij met een kan de cafeetjes in Ninove zijn rondgegaan om de restjes bier uit de glazen te verzamelen. Frans zou ook altijd een Franstalige krant in zijn zak hebben zitten, die hij helemaal niet kon lezen, en altijd een te korte broek dragen. Wanneer hij toch een nieuwe broek van iemand kreeg, kortte hij de broekspijp toch onmiddellijk in.

De reus Bockstael is samengesteld uit een wijde bamboemand en is de zwaarste van de Ninoofse reuzen. Het hoofd werd ontworpen door de Ninoofse kunstenaar Rufijn De Decker.

Verz. Toerisme Stad Ninove - Reus Bockstael.

SINT-PIETER

Sint-Pieter verwijst uiteraard naar de heilige Sint-Pieter. De reus zag dan ook het levenslicht op de Sint-Pietersfeesten in de Stationsstraat en omgeving. Hij draagt een vislijn met rieten wortel en een rieten pint. Aan het touw rond zijn pij draagt hij de sleutel van de hemelpoort, een attribuut dat in de iconografie altijd naar Sint-Pieter verwijst.

De mand van Sint-Pieter heeft een smalle basis en harde draagstokken, wat hem moeilijk te dragen maakt. Zijn kledij en attributen zijn wel nog steeds origineel. Hij is dan ook een van de 'jongere' Ninoofse reuzen. Kop en handen werden gemaakt uit papier maché door kunstschilder Jan Van der Smissen uit Pollare.

Verz. Toerisme Stad Ninove - Reus Sint-Pieter.

DEN EZEL

De laatste Ninoofse reus is geen menselijk figuur, maar een ezel. Di verwijst uiteraard naar de bijnaam van de Ninovieters. Toen de Aalstenaars de stad Ninove binnenvielen was de pin om de Koepoort te vergrendelen verdwenen. Noodgedwongen werd de poort afgesloten met een wortel. Toen een ezel passeerde en de wortel opat, hadden de Aalstenaars uiteraard vrij spel. Sinds dan krijgen de Ninovieters ook wel de bijnaam 'de wortelkrabbers'.

De leeftijd van de ezel is onbekend, zijn kop is uit hout gesneden en zijn ogen zijn lichtjes. Het is de ezel van de wijk Koekelberg. Nu staat hij op wieltes maar vroeger werd hij allicht gedragen door twee personen. In 2011 werd hij volledig gerestaureerd nadat hij jarenlang ondergedoken had geleefd.

Verz. Toerisme Stad Ninove - Den Ezel onder de Koepoort.

COLOFON

REDACTIE: Bart Merckaert, VVW Ninove, Pieterjan Buggenhout,

Michaël Van Houtte, Tom De Ridder

EINDREDACTIE: Erfgoedcel Denderland

LAY-OUT EN DRUK: ImpessantPlus

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: Caroline De Meerleer, voorzitter

projectvereniging Erfgoed Denderland, Onderwijsstraat 1, 9300 Aalst

Deze publicatie werd uitgegeven n.a.v. de reuzendag op 16 september 2018 te Ninove.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle zorg die aan de samenstelling van de uitgave werd besteed, kunnen de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit eigen fout die in deze publicatie zou kunnen voortkomen.

© 2018 **ERFgoedcel DENDERLAND**

BRONNEN

- NINOVE.BE
- AALST.BE
- REUZENINVLAANDEREN.BE
- LECAVZW.BE
- LECAVZW.BE/TRADITIES/REUZEN/OVERZICHT

